

KJJK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III	Klass: 8. kl Tundide arv nädalas: 2 t
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused)	
<p>Õpilase teadmisi ja oskusi kujundatakse neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Õpetamisel on keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud.</p> <p>Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.</p> <p>Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhiohk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.</p> <p>Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut, arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.</p> <p>Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste, arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.</p>	
Õpitulemused (sh üldpädevused)	Õppesisu
Õpilane oskab: <ul style="list-style-type: none"> • sidesõnu, sh ühendsidesõnu otstarbekohaselt kasutada; 	Lause Sõnaliigid:

- moodustada ja kirjavahemärgistada lisandiga, üttega lauseid, liht-, koond- ja liitlauseid ning lauselühendeid;
- kasutada sama- ja eriliigilisi täiendeid, korduvaid määrusi;
- muuta otsekõnet kaudkõneks ja vastupidi; • vormistada tsitaati ja refereeringut;
- kasutada eesti keelele omast sõnajärge ja ühildumist;
- kontrollida “Eesti keele sõnaraamatust” rektsiooni;
- kasutada oma teksti ilmestamiseks õpitud kõnekujundeid;
- kirjutada kirjeldavat, jutustavat või arutlevat kirjandit etteantud teemal.

Üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

- austab vaimseid ja kultuuriväärtusi (keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa);
- väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning arendab teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse;
- kasutab sündmuste, nähtuste või seisukohtade erinevate tahkude väljatoomisel rollimängu, dramatiseeringut, diskussiooni, väitlust, intervjuud vms;
- tähtsustab kirjalike tööde korrektset vormistamist nii paberandjal kui ka arvutis.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

- on haaratud klassivestlustesse, paaris- ja rühmatöösse;
- kuulab eesmärgistatult kaasõpilasi ja õpetajat;
- tegutseb kuuldu põhjal, annab kuuldule hinnanguid;
- arendab suulist vestlust ja avaldab arvamust;
- peab kinni rühmasisestest kokkulepetest ja käitumismallidest.

- tegusõnade käändeliste ja pöördeliste vormide eristamine.

Lause:

- suhtluseesmärgid;
- intonatsioon ja lõpumärgid väit-, küsi-, käsk ja hüüdlause.

Lauseliikmed:

- lauseliikmete funktsioonid (alus, öeldis, sihitis, määrus, öeldistäide, täiend, lisand, üte);
- öeldis, mitmesõnaline öeldis;
- alus, ausetalause, aluse ja öeldise seos; • sihiline tegusõna ja sihitis;
- öeldistäide;
- määru liigid (aja-, koha-, hulga- ja viisimäärus);
- täiend ja lisand, nende kirjavahemärgid.

Liht- ja liitlause:

- sõnade järjekord lauses;
- ühildumine;
- rektsioon;
- rektsiooni kontrollimine “Eesti keele sõnaraamatust”.

Koondlause:

- kokkuvõttev sõna koondlause;
- korduvate komponentide asendamine sidekriipsuga;
- korduvad täiendid ja määruused;
- kirjavahemärgid;
- kasutamisvõimalusi.

Rindlause:

- osalause rindlauseks ühendamise võimalusi, stiilierinevused;
- kirjavahemärgid.

Põimlause:

- pea- ja kõrvallause;
- kõrvallause paiknemine põimlause;
- sõnade järjekord;
- kirjavahemärgid;
- lihtsam segaliitlause;

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- analüüsib ja kirjeldab ennast ja teisi, annab edasi enesekohast informatsiooni (omadusi, tundeid, mõtteid, võimeid, käitumist);
- kujutab sündmusi ja tegelasi skemaatiliselt, kasutades diskussioonivõrku, loo kaardistamist, sündmuspaiga skeemi, Venni diagrammi vms;
- lööb kaasa töös aktiivõppemeetoditega (rollimäng, dramatiseering, väitlus, suunatud diskussioon jms).

Õpipädevus

Õpilane:

- kaardistab ideid ja kavastab teksti;
- arendab protsesskirjutamise oskust;
- kasutab erinevaid kuulamis- ja lugemisstrateegiaid, nt kaaslase jutu reflekteerimine, kõneleja märguannete tähelepanemine (olulise rõhutamine, näoilmed, žestid), kujutluspiltide loomine (seosed varem kogetuga, antud tegelaste vahel, sündmuspaigates jms);
- teeb märkmeid eesmärgipäraselt (kaart, plaan, joonis, sõnapilv, ajatelg, nimekiri) ja rühmitab infot (tabel, märksõnaskeem vms);
- planeerib efektiivselt oma aega ning püstitab realistlikke eesmäärke.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilane:

- arendab teabetekstide abil oskust lugeda teabegraafikat;
- koostab teksti põhjal ajatelge, märksõnaskeemi, mõistekaarti, Venni diagrammi, mandalat jms;
- valib info rühmitamiseks, seoste loomiseks ja üldistamiseks sobivad mudelid;
- teeb skeemide/ kirjutamismudelite järgi loetust kokkuvõtet, kirjeldab ja võrdleb sündmusi/ tegelasi nii suuliselt kui ka kirjalikult;

- rind- ja põimlause stiilierinevused ja kasutamise võimalusi tekstides.

Otsekõne:

- asendamine kaudkõnega;
- tsiteerimine ja refereerimine.

Üte:

- ütete kasutamine, keeleline etikett;
- kirjavahemärgid.

Lauselühend:

- lauselühendi kasutamine ja asendamine kõrvallausega;
- kirjavahemärgid;
- lauseehitus stiilivahendina.

Kirjeldus:

- kirjeldus jutustavas tekstis, omapärase ja iseloomuliku esiletoomine detailide kaudu; • võrdlev kirjeldus.

Jutustus:

- jutu alustamise ja lõpetamise võimalusi; • olulise esiletõstmise jutustus.

Arutlus:

- nähtuste võrdlemine, võrdlusaluse leidmine;
- argumenteerimine, poolt- ja vastuväited. • arvustus ja selle võrdlemine sisu ümberjutustusega;
- eritüübiliste tekstide analüüs;
- refereerimine ja tsiteerimine;
- referaat ja uurimus;
- lühiettekande koostamine ja esitamine; • diskussioon;
- alusteksti põhjal kirjutamine.

Kirjutamisprotsess:

- kompositsiooni kavandamine;
- sõnastusvigade ennetamine (hoidumine ülearusest ja paljusõnalisusest);
- kõnekujundite (epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine) kasutamine;
- lausekujundite (kordus, retooriline küsimus ja hüüatus) kasutamine;

- õpilane arutleb, põhjendab ja argumenteerib

skeemide/ diagrammide põhjal loogiliselt;

- kirjutab põhi- ja järgarve nii sõnade kui ka numbritega, loeb ning käänab arvsõnu.

- lausestusvigade parandamine.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- koostab õppeaasta jooksul endale õpimapi;
- aitab korraldada klassi- ja kooliüritusi.

Digipädevus

Õpilane:

- kasutab õppetöös moodsat riistvara (fotoaparaadid, nutitelefonid, tahvelarvutid, diktofonid, arvutid) ettekannete tegemiseks ja loovülesannete juures, nt teksti täiendamisel foto või videoga;
- kasutab kaasaegseid elektroonilisi infootsingutehnikaid;
- kasutab digitaalseid õigekeelsus- ja sõnavaraallikaid;
- koostab ja toimetab tekste tekstitötlusprogrammides, nt Google Drive'is.

Põhimõisted:

lauseliikmed, alus, öeldis, sihitis, määrus, öeldistäide, täiend, lisand, sihiline tegusõna, rektsioon, liht- ja liitlause, koondlause, rindlause, põimlause, pea- ja kõrvallause, lauselühend, kõnekujund, lausekujund, argumenteerimine, tsiteerimine, refereerimine.

Praktilised tööd ja lõiming kooliüritustega/õppeainetega:

Tänu tekstipõhisele õpetamisviisile on võimalik eesti keelt lõimida **kõikide õppeainetega**. Enam kasutame võimalust lõimida kirjanduse, ühiskonna-, inimeseõpetuse ning ajalooaga.

Kirjandus: ilukirjanduslike tekstide kasutamine funktsionaalse lugemise arendamiseks.

Ühiskonna- ja inimeseõpetus: saab arutleda ja arendada vestlust vastutuse ja eetika osas; võimalik on mängida läbi erinevaid rolle ja situatsioone, mis meedias või päriselus tekkinud konfliktide/kokkupõrgete tõttu aset võivad leida, ning arutleda, kuidas erinevad pooled end tunda võiksid; kuidas teha vahet tõesel ja vääril infol jne.

Ajalugu: ajaloo perioodi või -sündmuse kohta saab kirjutada kujuteldava uudise, reportaaži või intervjuu ajaloolist isikut. Saab lugeda intervjuud mõne kirjanikuga, mille abil sisse juhatada autori tekstide analüüs. Ajakirjanduslikke tekste ja olukordi analüüsid arenevad õpilases kultuuri- ja väärtuspädevus, samuti sotsiaalne- ja kodanikupädevus.

Lõiming kooliüritustega (arendab potentsiaalselt pea kõiki üldpädevusi, nt kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus):

- kadri- ja mardipäev
- jõulupidu
- eesti kirjanduse päev
- EV aastapäev
- emakeelepäev ja eesti keele nädal
- KIKO-klubi üritus
- etluskonkurss
- Cooli lehte artiklite kirjutamine
- õppekäik Türi Ringhäälingumuuseumisse
- kino ja teatri ühiskülastused (filmi või teatrietenduse sisukokkuvõtte kirjutamine, arvustuse kirjutamine)
- Paide ajakeskuse külastus (nähtust ülevaate andmine)

Teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- teeb kuuldu ja loetu kohta kokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult käsitsi või arvutiga; ● märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- annab kaaslastele tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; ● väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi;
- analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste;
- osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal;
- kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke;
- kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; ● märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina;
- nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid;
- teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust;
- leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; ● kirjeldab lause suhtlusemärki, määrab lauseliikmed;
- selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt;
- kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut;
- valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.